

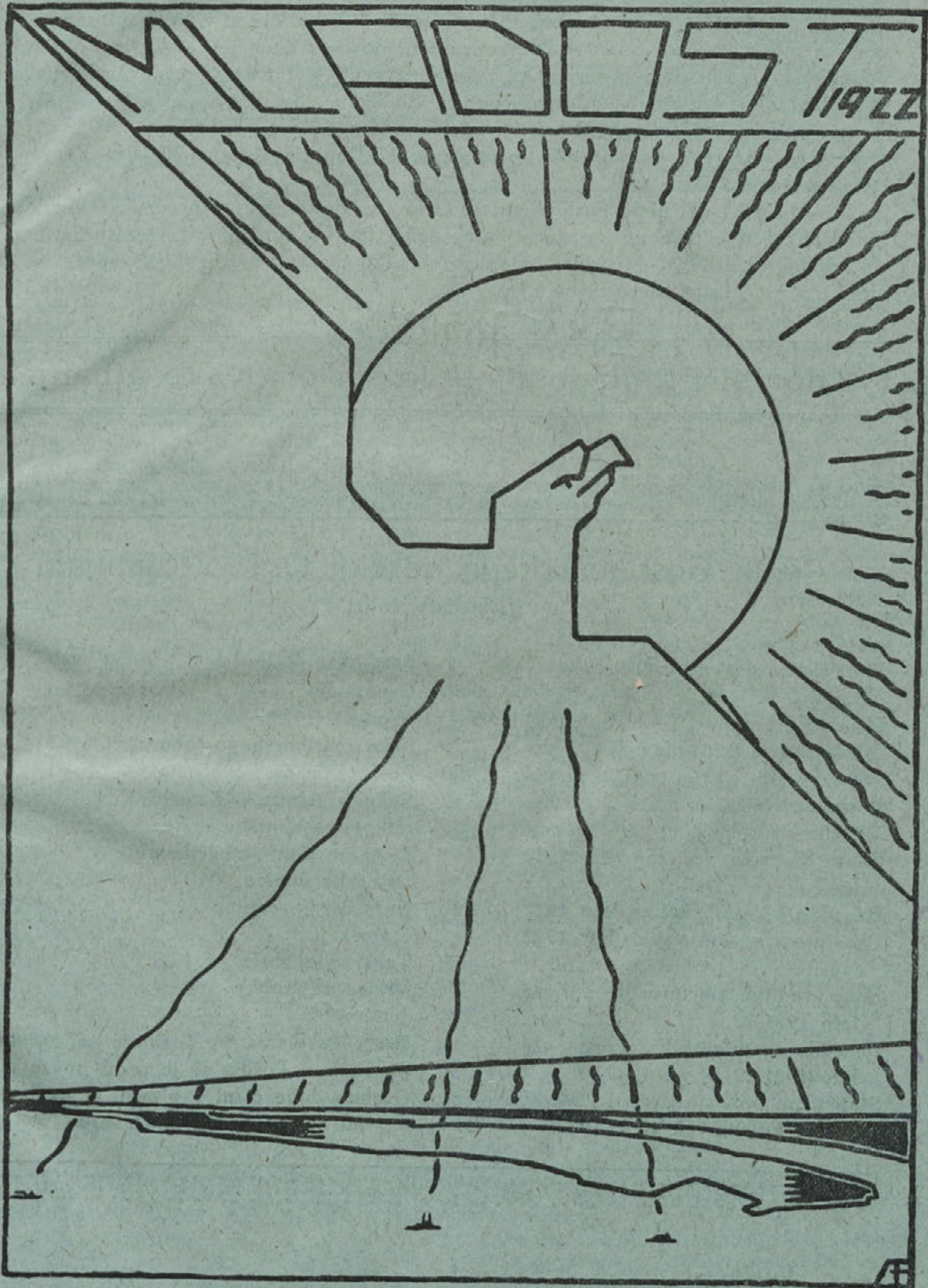
Poština plačana v gotovini.

600
* Orlovske podveze
* LJUBLJANA

LETNIK XV

1922

ŠTEVILKA I

3250/1922
LJUBLJANA

»Mladost«, glasilo Orlovske Podzveze in Orliške Zveze v Ljubljani, izhaja 15. v vsakem mesecu. — List izdaja konzorcij »Mladosti« v Ljubljani. — Upravništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna Orlovske Podzveze). — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. — Urednik: Jernej Hafner, Ljubljana, Sv. Petra cesta 80. — Odgovorni urednik: Ludovik Tomažič, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana.

Naročnina v letu 1922 je: za člane 17 Din., za nečlane 20 Din. Posamezna številka stane 3 Din.

Dopisi naj bodo naslovljeni na Orlovsko Podzvezo (za urednika »Mladosti«, Ljubljana, Ljudski dom, ali naravnost na urednika (ne na upravništvo, kjer se list naroča ali reklamira). Dopisi, ki pridejo v roke uredniku po 2. v mesecu, se odlože za številko, ki izide drugi mesec zatem.

38505

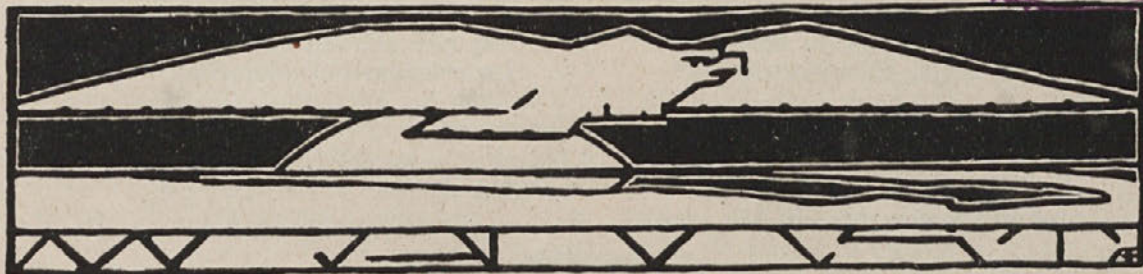
Kdor širi „Mladost“ — krepí orlovsko gibanje.

Ljubljana

Cenik Gospodarskega odseka O. P. v Ljubljani (Ljudski dom).

	Din.		Din.
Zlata knjiga slovenskih Orlov (nevezana)	2'50	Češka slovnica	6'50
Unser Körper (Dr. F. A. Schmidt)	45'—	Osnutki (4 strani)	—75
Mladinske in telovadne igre, I. del	2'50	Mladost (1914—1920) a	5'—
„ „ „ „ II. del	2'50	Slike mariborskega tabora	—25
Poslovne knjige a	—50	Fotografije dr. Pogačnika	—25
Vadnik (druga izdaja)	6'—	Slike iz tabora v Kranju	—25
Slike članskih vaj za leto 1922 (češke)	2'50	Slike strasbourške vrste	1'50
Besedilo članskih vaj za leto 1922	1'50	Bloki za pobiranje članarine	1'50
Partiture članskih vaj za leto 1922 (češke)	3'50	Orlovske čepice	16'50
Slike vaditeljskih prostih vaj za leto 1921/22	3'—	Naraščajske čepice	22'50
Besedilo vaditeljskih prostih za leto 1921/22	1'50	Majce	19'—
Statistične pole a	—50	Telovadne hlače	65'—
Orlovski koledarček za l. 1922	4'—	Vrvice za trobke	6'50
		Zavojnina in poštnina se zaračuna posebej. — Pošilja se le proti povzetju. — Osebo dobe člani v pisarni O. P. dnevno od 8.—12. in od 2.—6. ure.	

1922.

Stari žive ob spominih. Madi ne gledajo radi nazaj. V bodočnost upirajo oči, daleč v megleni bodočnosti je njihovo težišče.

Mladost je tudi naše ime, naša zlata lastnost. Naše mlade sile koprne po udejstvovanju lepih načrtov, ki se rodevajo vsak čas v naših mladih srcih. Brezoblični bodočnosti hočemo dati lepo, zdravo lice. Hočemo, moramo: naprej, navzgor!

Nepopisan list je še novo leto. Neštete prilike nam bo dajalo, da ga popišemo. Bretje, sestre, kaj bomo pisali nanj? Življenje in vstajenje — propadanje, smrt?

Dobro hočemo, pa dostikrat ne vemo kaj in kako, pa mnogokrat nimamo moči za to. Kje naj iščemo odgovor? Kje dobimo moč?

»Jaz sem pot, resnica in življenje«.

Moj jarem je lahak in moje breme je sladko.«

»Kdor hoče za menoj, naj vzame svoj križ na svoje rame in naj hodi za menoj.«

»Kdor je moje meso in pije mojo kri, bo živel vekomaj.«

»Iščite, kar je gori, kjer je Kristus, sedeč na desnici božji; hrepenite potem, kar je zgoraj, ne pa potem, kar je na zemlji.«

Nam ni treba hoditi v temi, ne padati v blato! Imamo luč od zgoraj, ki ne ugasne, imamo v evharističnem Jezusu moč, ki je vsemogočna, Katoliški katekizem. Zlato knjiga Orlov, Poslovnik, Mladost, Osnutke itd., ki so neizčrpen vir, ki nam da odgovor na vsako vprašanje. Živa vera, molitev, sveti zakramenti, samozatajevanje, požrtvovalnost, delo... je studenec moči, ki nikdar ne usahne.

Vzbudili smo tisoče mladih src k lepemu, mlademu življenju: za Boga, za ljudstvo, za domovino. Iz neurejenih začetkov

se trebimo, stopnjema dvigamo k rednemu, pravilnemu napredovanju v umski, нравni in telesni izobrazbi. V treh letih smo razgibali vse plasti in pokrajine iz mrtvila povojnega razdejanja, zorali vse njive. Čas je, da zlata semena naših idealov padejo v vse brazde, ki nanje čakajo. Zbrali smo gradivo, ura je, da zidamo. Nov rod, pre-rojen, ves nov, mora dati Cerkev, narodu in državi naša Zveza.

Ni več treba toliko agitacije in manifestacije, treba je vztrajnega dela po naših načelih, treba obnovljenja in prenovljenja, doslednosti in stvarnosti v vseh delih. Omejili bomo zunanji blesk in gojili bolj marljivo notranje čednosti; omejili nastope in dvignili s smotrenim delom njih vrednost. Opustili bomo, kar je prigodnega, površnega in povdarili glavno, bistveno. V l. 1920 smo prerajali Zvezo, v l. 1921 okrožja, letos moramo preroditi odseke. Lepe uspehe je rodilo naše organizatorično delo; slediti mu mora vzgojno in tehnično izpopolnjenje. Lepo stavbo smo postavili, utrdimo ji temelje in izboljšajmo opremo.

Pol leta nas loči od izleta v Brno. Kako bomo tam nastopili, koliko nas bo tja šlo, je odvisno od našega podrobnega dela čez zimo in spomladi. Ura zamujena, ne vrne se nobena. Zadnji meseci ne bodo mogli popraviti sedaj zamujenih prilik varčevanja, zbiranja, opremljanja in vežbanja.

Čez poldruho leto bo pokazal Orel, koliko je in kakšna je katoliška mladina Jugoslavije. Ali naj ostanemo pri začetkih, pomanjkljivostih prvih let, ali pa naj pokažemo napredovanje — ne le po številu, temveč tudi v sposobnostih?

Kar sejemo, to bomo tudi želi. Kakoršna je naša priprava, tak bo naš nastop, uspeh, sadovi!

Bratje, sestre! Naše misli hite naprej, naša srca hrepene kvišku, naše delo naj daje bodočnosti lepše lice. Vemo, kaj hočemo in v Bogu zamoremo vse!

Živeti!

Življenje to čemu, ta borba —?
Odkod moči, odkod orožja —?

Smrt —? Umreti?
Ne! Živeti!

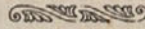
Gospod, jaz nočem še umreti!
Jaz biti hočem boj, živeti!

Daj meč mi, vlij mi moči,
Da zmagam v Tvojem boji!

*

»Dal sem meč ti, vlij ti moči,
Boj se bije, — kar nastopi!«

G.

Vabilo

na I. tabor celotnega češkoslovaškega orlovstva, obenem II. tabor slovanskega orlovstva, v dneh 13., 14. in 15. avgusta 1922.

Bratje! Sestre!

V drugem glavnem mestu češkoslovaške republike, v središču Morave, kjer je sedež češkoslovaške orlovske zveze, v Brnu, se pripravlja ogromna orlovska manifestacija.

Ta tabor bo zgodovinski mejnik v razvoju orlovstva, ne le češkoslovaškega, ampak slovanskega sploh. Prvič, odkar je svoboden naš narod, se bodo zbrali Orli in Orlice iz vseh pokrajin naše republike, posebno še iz Slovaške in Avstrije; pripravljamo pa se tudi na sprejem zastopnikov bratskih katoliških telovadskih zvez cele Evrope, poleg naših bratov katoliških Sokolov — Čehov in Slovakov — iz Amerike.

Prav posebno pa pričakujemo in hočemo pozdraviti Vas, brate Jugoslovane, s katerimi smo zvezani po najožjem prijateljstvu, Vas, s katerimi smo si predlanskim v Mariboru in v Ljubljani slovesno obljubili, da se bomo v Brnu l. 1922. zopet sešli.

Predsedstvo češkoslovaške orlovske zveze in Pripravljalni odbor za tabor v Brnu s tem bratsko-prisrčno in iskreno vabita na orlovski tabor v Brno vse katoliške organizacije v Jugoslaviji, posebno še

vsa orlovska združenja, tako brate Orle, kakor sestre Orlice.

Zovemo Vas k nam v češkoslovaško republiko, da si ogledate življenje in razvoj svobodnega naroda češkoslovaškega; zovemo Vas k nam na Moravo, kjer je tekla zibelka krščanstva med Slovani, kjer sta delovala na Velehradu sveta brata Ciril in Metod; zovemo Vas k nam v Prago, slavno prestolico čeških kraljev, pozorišče svetega kneza Vaclava in drugih naših narodnih svetnikov; zovemo Vas k nam na Slovaško, kjer še vedno stoji Nitra, ponosna stolica Svatopluka, ki hitro ozdravlja po tisočletni mažarski sužnosti. Zovemo Vas k nam v imenu stotih tisočev orlovske armade, ki se najbolj veseli Vas!

Zovemo Vas in Vas prosimo, da bi se že zdaj pripravljali na polet k nam. Tudi mi se pripravljamo, da bi Vam naredili prijetne dni, ki jih boste preživeli med nami.

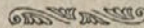
Na svidenje, dragi nam bratje in sestre, v Brnu avgusta 1922, na taboru celotnega orlovstva!

Zdař Bůh!

Brno, 1. jan. 1922.

Sletová Rada Orelska.

Ustřední Rada Orla československého.

Priprava za orlovski tabor v Brnu.

V domovini sokolstva, ki je že ponovno nastopilo z desetstisoči telovadcev, prvič nastopi orlovstvo v celoti. Da ne bi trpel njegov ugled v primeri s številom sokolskih in socialističnih zletnih armad, organizira in skrbno pripravlja Orel ogromen tabor.

Na telovadišče, ki je z Brnom zvezano po cestni železnici, obsegajoče 130.000 m², je že navoženih do 150 vagonov lesa. 90 tisoč gledalcev bodo nosile tribune, na telovadišču pa bo nastopalo po 5000 telovadcev in telovadk, po 2000 naraščajnikov in gojenk, po 5000 višjega naraščaja.

Zletna pisarna (Sletová kancelář, Brno, Orlí ulica 8) že deluje več mesecev in organizira ogromno udeležbo iz vseh pokrajin češkoslov. republike ter zastopstev iz Amerike, Francije, Belgije, Nizozemske in Švice, zlasti pa iz Jugoslavije. Bratski stiki, tako pristrčno započeti med četami severo- in jugoslovanske omladine l. 1920. v Mariboru, na Bledu in v Ljubljani, naj bi se okrepili v Brnu, Pragi in na Slovaškem po leti 1922. Orel hoče biti prvi pospeševatelj bratske vzajemnosti med Češkoslovaško in Jugoslavlani.

Glavni zletni dnevi bodo od 11. do 15. avgusta (tekme, narodne in mednarodne, telovadni nastopi in manifestacije, razgovori in izleti, orlovska in gospodarska razstava), prejšnje nedelje pa bo nastopalo dijaštvo in naraščaj. Poleg orlovstva bo zbrano v Brnu katoliško dijaštvo, delarstvo in druge zveze, slično, a še v večji meri, kakor v Mariboru.

Uradni naziv tabora je: I. Slet Orla češkoslovenského v Brně 1922 a zároveň II. slovanský slet orelský, skrajšano: Slet Orelstva v Brně 1922; v francoščini: Fête fédérale des Orels tchécoslovaques, Brno, Moravie, 1922.

Kot jamščino za slučaj deficita zbira Orel pri članih (po 5 do 20 Kč) in društvih (po 100 do 250 Kč) brezobrestno posojilo, darove in davek (po 1 Kč). Ta garancijski fond mora znašati vsaj 1 milijon Kč (ta čas je 1 Kč okrog 4 K jugosl.). Stroški tabora so proračunjeni na 8 milijonov Kč. Garancijski fond bo že kmalu zbran.

Vse vaje (zletne in tekmovalne) za člane, članice, naraščaj in dijake so že določene, tiskane in na tečajih predelane. Prof. dr. Rud. Šetina je izdal originalne kompozicije za klavir, orkester in polno godbo za vse proste vaje. Tudi mi imamo že vse v slovenski prestavi natisnjeno, de-

loma že tudi na tečajih predelano. Tekmovalni red bo v kratkem izgotovljen.

V pretečenem poletju so izvedli čl. Orli več velikih nastopov kot uvod in pripravo na tabor v Brnu. Tako je telovadilo v Kroměřížu, Olomucu, Litovelu, Opavi, Příboru, Moškovu, Napajedlych, Kral. Hradci, Budějovicích, Plznu, Pragi, Časlavi, Brnu, Trenčínu, N. Mestu n. V. itd. po 500 članov, toliko članic, po toliko in več naraščaja, v sprevedu pa je neredko korakalo po 6000 in več orlovske mladine, gledalcev pa se je zbralo marsikje po 15.000 (prim. Orel. 1921, št. 8). Tudi tekme so pokazale lepe uspehe.

Izšlo je že več vrst zletnih razglednic in plakatov. Vsi odseki pripravljalnega odbora (sletová rada) že delujejo, najbolj seveda finančni in propagandni.

Zadnja statistika čl. Orla izkazuje: 36.000 članov in naraščaja (telovadcev članov 9020), 31.000 članic in gojenk (telovadk članic 7400), vseh pripadnikov orlovstva v državi 92.736, z onimi v drugih državah nad 100.000.

Zaradi katoliškega prepričanja podpisajo Č. O. S. vse druge katoliške organizacije, zlasti gospodarska in politična, zaradi telesne vzgoje pa tudi državna uprava in vojaštvo. 130 vagonov lesa je posodilo vojno ministrstvo (l. 1920. ga je posodilo Sokolu, l. 1921. pa socialistom na Letni), ki se zaveda, kako koristno delo v prid narodni obrani vrši Orel. (Ni daleč čas, ko bodo to spoznali in priznali tudi naši vladni krogi, ker bo naše delo in uspehi razkrinkalo laži naših nasprotnikov.)

Kaj naj rečemo mi jugoslovanski Orli in Orlice na to? Pripravljajmo se z vajami in varčevanjem na ugodni odgovor: gremo v Brno, deliti in uživati čast in slavo orlovstva z brati in sestrami na sveru!

J. H.

Orlovsko delo za narod.

Mnogo je v preteklih letnikih že pisala »Mladost« o narodnih dolžnostih, katera ima vsak Orel. Zlata knjiga je celo VI. poglavje posvetila temu vprašanju ter postavila načela, po katerih naj Orli vršijo svoje delo za narod. Narodnostno načelo je zmagalo v svetovni vojski, četudi še ne povsem popolnoma, a vendar je mnogonarodno Avstro-Ogrsko razkrojilo v narodne države. A niso še vsi narodi do zadnjega drobca združeni v lastnih državah,

za to bo še tudi v nadaljnjem razvoju držav igralo narodnostno načelo važno vlogo. Kako različno pa razni narodi to načelo pojmujejo, je zanimivo razložil prof. dr. Kovačič v lanskem »Čas-u« (l. XIV. 1920, zv. 4., 5, str. 137—157). Zelo priporočam da bi se ta razprava obdelovala na fantovskih večerih, ker bi brez dvoma zelo razširila obzorje našim fantom, ki poznajo doslej le oni pojem o narodu, ki se je rabil pri nas.

Splošno se Orlom ni treba sramovati nikogar, kadar se govori o narodnem delovanju; z vsakim se lahko merijo. Najtrajnejše in najboljše delo za narod je to, da pritegnejo kolikor mogoče vso mladino v orlovsko organizacijo ter jo vzgojijo po načelih Zlate knjige, jo utrdijo v resnem telovadnem delu. Tudi so Orli sodelovali v odlični meri povsod, kjer je bilo treba za narod nastopiti in prinašati žrtve, kakor ob prevratu l. 1918, v bojih na Koroškem in v Prekmurju, za časa nesrečnega koroškega plebiscita. Seznanili so Evropo s slovenskim imenom, katerega prej niti poznala ni, predlanskim v Mariboru, lani v Strassbourgu in Zürichu. Vse to je bilo izdatno narodno delo.

Na eno narodno dolžnost pa bi vas rad danes prav posebno opozoril, ki mora biti nam vsem najbolj prisrcu. V življenju sploh imamo dolžnost, najpreje in najizdatneje pomagati tistim, ki so v potrebi in si sami pomagati ne morejo. V narodnem oziru pa so v taki stiski naši neodrešeni bratje, Slovenci, ki so ostali še pod tujo vlado, ki tvorijo v tujerodni državi narodno manjšino. Naša sveta dolžnost je, da z vsemi dovoljenimi sredstvi varujemo »slovenske narodne manjšine pred vsakim nasiljem, ki bi jim ga prizadevala tuja večina« (Zlata knjiga str. 93). Tem slovenskim manjšinam nameravamo na vse načine, z javno ali prikrito krivico, vzeti njihovo narodno individualnost, posebno zunanji narodni znak, jezik; odvzeti jim skušajo eno največjih zemskih dobrin, narodnost. Sami pa so preslabi, da bi se uspešno branili, posebno tam, kjer zaradi prevelike valutne razlike ne morejo niti naročevati slovenskih knjig in časopisov. Tam mora polagoma zamreti v doraščajoči mladini narodna zavednost in narodni čut. Tem svojim rodnim bratom moramo pokazati svojo narodno požrtvovalnost, za nje in njihove narodne dobrine moramo iti v boj. Namen tega boja je, »da bi se naš narod — tudi v svojih najmanjših drobcih pod tujčevo vlado — mogel mirno na podlagi lastnega jezika in kulture izobraževati ter napredovati v lasten blagor« (Zlata knjiga, 95, 96).

Če vidiš tujega ti človeka v stiski, te nagne čut usmiljenja in človekoljubja, da mu pomagaš, ako moreš in kolikor moreš; če vidiš svojega brata iste krvi, istega jezika v stiski in sicer v stiski, ki zadeva ravno tiste dobrine, ki te z njim družijo v en narod — ali ni dolžnost ljubezni, usmi-

ljenja desekrat večja, mu pomagati, ako mu moreš in v kolikor mu moreš?

Pa res ne vem, bratje, ali se vsi zavedajo svoje težke dolžnosti, ki jo imajo do Slovencev, ki morajo živeti pod nemško in laško nadvlado. Skoraj bi bil prisiljen napisati marsikatero ostro in pikro besedo na razne naslove. Pa jih ne bom! Kličem pa vsem bratom širom Slovenije: Nikar ne pozabljam bratov v sužnosti. Sami nismo vredni svobode, ako jih pozabimo. Pa ne spominjajmo se jih v golih besedah ob obletnici raznih pogodb in plebiscitov — ampak z delom in žrtvami.

Kako naj delamo, kje naj začnemo? Orel naj »marljivo agitira in nabira ter pospešuje ustanavljanje katol. narodno-obrambnih društev«, pravi Zlata knjiga na strani 94. Bratje, ali se še spominjate, da imamo svoje narodno-obrambno društvo »Slovensko Stražo?« Ali niste še dobili poziva, prošnje, rotenja, da poživate svojo domačo podružnico? Ali slutite morda, da je »Slov. Straža« na tem, da preneha s svojim delom, ker ne najde nikjer razumevanja? Ali ne čutite že zdaj, da bi bila takšna smrt »Slov. Straže« najsrmatnejši žig na čelih katoliške mladine med Slovenci — še več, znak, da se današnji slovenski rod ne zaveda težkih, svetih dolžnostij, ki jih ima do naroda svojega? Zatajil bi svoje bedne brate, izdal svojo svobodo!

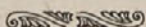
Bratje, ko bi slišali klice, ki prihajajo izza mej, nenaravnih, nam usiljenih mej! Kako prosijo: Pomagajte nam, da vzdržimo, da se ohranimo, dokler tudi nam ne napoči dan svobode. Naj Vam napišem tu par takih klicev iz pisma, ki je došlo na dan črne obletnice čez mejo: »Ali se še spominja majka Jugoslavija svojih otrok? Ali poklekujejo k naši gomili dragi bratje in sestre in prižigajo na njej vsaj iskrico upanja?... Mi trohnimo že eno leto, pa vendar srca naša ne bodo strohnela; še v hladni temnici puhti iz njih vroča ljubezen do »Juga«... Želimo si toplega vetra od juga, kajti približuje se zima. In bojimo se, da ne vkujejo naše peroti v ledovje severni vetrovi.«

Brat, sestra! Prečitaj te besede, ki jih je napisala žuljeva roka kmetska, še enkrat, ter se vprašaj: »Kaj smo mi pri našem odseku že storili za neodrešene, v sužnosti tujcev umirajoče brate?« Potem pa pojdi in dogovori se v svojem odseku z brati in Ti, Orlica, s svojimi sestrami; pri prihod-

njem sestanku ali fantovskem večeru pa sklenite, da oživite pri Vas podružnico »Slovenske Straže«; če je pa še ni, pa jo na novo ustanovite. Tako boste res pomagali in storili svojo narodno dolžnost. Ako

ne, pa si recite, mi nismo Slovenci, nismo pravi Orli, in nismo vredni tega, kar imamo, ker pustimo brate svoje stradati in brez pomoči umirati.

Dr. Rožman.

Delo in boj Orla za narodno zdravje.*

Odkar imamo svojo državo, se opaža na vseh koncih in krajih stremljenje, služiti tej državi in jo dvigati do višin, ki so v urejeni državi mogoče. Sicer so v začetku težave, ki se zde nepremostljive, vendar naj nas ne plašijo ti pojavi; končno zmagata pamet in razsodnost. V zdravem ljudstvu je najboljša garancija za zdrave razmere. Nezdrave razmere so vedno izraz slabih ljudi.

s tem dvigajo v sebi krepko raso, krepko steblo na zdravem narodnem drevesu. V telovadnicah zvedo Orli temeljnje pojme o higieni stanovanja, prehrane, kako si morajo čistiti telo, kako se morajo varovati drugemu škoditi na zdravju itd. Pojm socialne higieni ima pri teh sestankih svoj prvi začetek. Socialno misliti z ozirom na zdravje drugih se začne pri Orlih v telovadnicah, pri fantovskih sestankih, na te-

I. gorenjski orlovski tabor v Kranju 13. julija 1921:
Zbiranje na glavnem trgu.*

V boj za narodno zdravje torej tudi Orli. Vse delo Orla naj bo ozdravljenje razmer.

Ali Orel kaj prispeva tudi k narodnemu zdravju? Če opazujem njegov razvoj, moram odločno trditi, da se v Orlu veliko stori za narodno zdravje. V predavanjih čujemo lepe nasvete kako naj se Orli čuvajo bolezni, kako naj se krepijo telesno,

čajih in pri skupnih izletih. Pri raznih priložnostih se Orli nazorno nauče pravilno dihati, razširjati pljuča po fizioloških postavah brez pretiravanja in v sebi spoznavati oni način, ki godi telesu in njegovemu zdravju. Pri tečajih ima Orel predavanja in predpisane ure iz higieni. V slikah in na kostenjaku se jim nazorno obrazloži anatomija (sestav človeškega telesa), fiziologija (delovanje normalnih zdravih organov zunanjih in notranjih) in se jim poda-

* Skoro preveč pohvalno priznanje strokovnjaka, ki pozna delo in trud Orla za povzdigo narodnega zdravja, objavljamo neokrajšano. Op. uredn.

* Poročilo beri v »Mladosti« 1921, številka 9.

jo prvi pojmi patologije (kako delujejo organi, če obole, kaj se vse v njih izpremeni) itd. Pri teh slučajih se jim obrazložijo temeljni principi prehrane, zdrave hrane, njen sestav, razkroj in prehod v meso in kri. S temi pojmi oboroženi se Orli vračajo med ljudstvo, povsod, kjer nalete na tozadavne ljudske napake, razširjajo zdrave pojme. Vražarstvo na polju zdravja izgineva po fantih, ki so prožeti modernih zdravih nazorov. Orli imajo upliv na dom, na kuhinjo, kjer se po njih marsikateri pojmi ljudske prehrane izpremenijo. In kjerkoli Orel doseže uplivno mesto (odbornika, župana in pod.) povsod skuša uveljaviti, česar se je kot Orel naučil tudi glede narodnega zdravja. Poznam Orla-župana. Kako častno on zastopa svoje občane, kako krasno skuša on uveljaviti higienične principe v svoji občini. Javna higiena, kanalizacija, vodovod, elektrika, javna bolnišnica in oskrbovalnica za bolnike, vse to kot Orel dobro razume in v prid ljudstva in države uveljavlja. Odločno se je Orel postavil na stališče antialkoholizma. Svoje člane navaja na zmernost, ne trpi pijanosti v svojih vrstah in mesto plesa in ponočevanja prekine svoje prireditve v zgodnjem času. Naraščajnikom ne pusti ne kaditi ne piti alkohola. Prepotrebni telesni in duševni počitek je vsem Orlom dobro znan. Kvariti sebe s tem, da si odrečem telesni počitek, bi pomenilo rezati na deblu narodnega zdravja.

Orel se je postavil tudi na stališče seksualne abstinence. Že njegova vera mu to prepoveduje. Orel se pa tudi odločno zaveđa, kaj pomeni z alkoholizmom, pijančevanjem in ponočevanjem združena spolna nebrzdanost, koliko se s tem greši na narodnem zdravju, kako se spolna infekcija maščuje v družini, v rodu, v narodu.

Orel je tudi sprejel v svoj program boj zoper nepotrebna draženja in mrtvičenja živcev potom raznih strupov. Boj nikotinu, boj živce dražečim in nikakih duševnih užitek nudječim filmom, romanom in vsem drugim kvarnostim. Zdrava, krepka narava sovraži vse, kar ni zdravo, kar ni naravno in dobro.

To so principi, katerih je Orel prežet. Treba samo opazovati to mlado gibanje, gibanje teh mladih ljudi, do vsega dobrega dostopnih idealistov. Kjer še tega ni, naj se za prihodnost nabijejo v telovadnicah posameznih odsekov pravila iz higiene, ki jih je prinesla Mladost lanskega leta. Telovadci naj se zdravniško preiščejo predno začno telovaditi in naj se vsi člani odsekov klasificirajo, za katere vaje so sposobni.

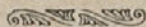
Pri okrožjih ali pa vsaj pri Zvezji naj bi se vpeljal zdravstveni odsek, ki bi imel v evidenci vse potrebne stvari za prospeh narodnega zdravja in posegal povsod v orlovsko gibanje z nasveti oziroma predlogi, ki naj se uveljavijo v smislu pojma zdravstva.

In uvaževati velevažno činjenico, da Orel kljub sramočenju, kljub vsemu natolcevanju to iz visokih ozirov prenese mirno in dostojno — se pravi uvideti v Orlu element, s katerim se mora računati. Za narodno zdravje je ta element velikega pomena. Kolikokrat se mora človek premagati, da ostane zdrav; kako jasno je človeku v duši, če se je premagal!

Organizacija Orlov je zdrava in država ima interes na zdravih organizacijah, ker potom zdravih ljudi bo država močna.

Orli, kličem Vam: Naprej na tej poti! Iz Vas naj nastane nova generacija, zdrav rod naj iznikne iz Vas, telesno zdrav in pak, duševno pa visoko stoječ.

Dr. Justin.

Bratom Orlom.

Piše Orel-vojak br. Janko Furlan (član odseka Vrhnika) iz Novega Sada.

Velecenjeni gospod urednik Mladosti!

Ker se bliža moje vojaško življenje koncu in ker se zelo redko sliši kaj od naš vojakov, Vas vljudno prosim, če je primeren ozir, kaj vreden dopis, da ga uvrstite v naše glasilo.

Zdi se mi kakor bi bilo včeraj, čeravno je bilo pred osemnajstimi meseci, ko sem se s težkim srcem poslavljaj od svojih domačih in od bratov Orlov, združenih v vrhniškem odseku, v katerem sem

se dokaj lepega in koristnega naučil za svojo prihodnost.

Ker tudi ta moja služba ni ostala brez posebnih doživljajev, se čutim dolžnega, opozoriti brate na kako nevarno pot se podajajo naši fantje ob vpoklicu v vojaško službo.

Pomnite, da so vojašnice kraj, kjer se skupljajo med drugimi tudi moralno po-

kvarjeni in neidealno vzgojeni fantje, ki skušajo s svojimi lažmi in obnašanjem pogrzniti v blato poštenost in dostojanstvo mladih fantov in vzeti jim še tisto, kar je v njih ostalo lepega.

Fantje, ko bi vi vedeli, kako dolga je bila moja pot do Novega Sada in kako težki so bili prvi dnevi, ko sem bil prisiljen poslušati Vaše nesramno govorjenje, ki Vas do tal ponižuje!

Ne čudim se izprijenosti tistih fantov, ki so že od mladih nog moralno slabo vzgojeni; ampak srce me boli, ko vidim med njimi tudi take, ki so bili preje člani Orla in se sedaj iz bojazni pred zaničevanjem od strani nasprotnikov junaško pogrezajo v blato nesramnosti.

In zakaj to? Mar samo iz bojazni pred Vašimi nasprotniki? Ali se ne zavedate naloge ob vstopu v našo organizacijo, da hočete z dušo in telesom stati na braniku in biti steber našim idealom!

Kje je sedaj Vaša moč, Vaš pogum?

Poteptan in zaničevan se valja v blatu nesramnosti in svobodomiselstva, ker ste zatajili sebe, Vaš značaj in se zapletli v družbo lahkomišelnega življenja.

Ne bi se trudil pisati tega, ker vem da nisem zmožen, ko ne bi videl žalostnih slučajev, ki tirajo vsacega poštenega fanta v boj do skrajnosti; za sveto stvar, za blagor človeške družbe in za čast naroda.

Kaj bi storili Vi krščanski mladeniči, ki ste še doma, v družbi pokvarjenih fantov? Ali ne boste pogumno stopili na plan, se potegnili za sveto stvar, za našo duhovščino, naše voditelje, katerim nasprotniki vere dan za dnem jemljejo krvavo zasluženost. Da, katoliški fantje, da, Orli! Veliki čas je tu za Vas, čas katoliške zavednosti in katoliškega prepričanja. Ne dopustite, da bi Vam vladal duh laži brez-

verstva, pijanosti, razuzdanosti in sovraštva, da bi Vam Vaša srca zastrupljali tisti, ki beže pred lučjo, katerim je tema in blato glavni cilj življenja.

Zato katoliški fantje, dragi Orli, kateri edini ste zmožni zanetiti ogenj sreče tu pri vojaki, je Vaša naloga, da se trdno postavite in navdušujete fante, ne za popivanje, ponočevanje, ples in nečistovanje, ampak za odrešilno delo krščanske narodne prosvete. Vaša naloga je, da jih vodite po potu krščanstva, omahujoče zanjo pridobivate in slabe za seboj na pravo pot potegnute. S tem se boste utrdili sami, postali resni fantje, ker boste spoznali pravo pot do življenja, ki je vredno tega imena.

Pozabite na vojsko, ki ni zastupila samo nas, naš rod in našo mladino ampak cel svet in rešite, kar se rešiti da. Držite se lepega krščanskega življenja, ognite se moralno propalih, katerih najvišji ideal je žensko krilo in liter vina. Zapomnite si, da da so vojašnice največja nevarnost za mlade neizkušene fante. Zato Vam je treba trdne volje, energičnega nastopa, pa značajnih krščanskih načel in krščanskega življenja.

Jaz se v kratkem popeljem nazaj na svoj čarobni kraj Vrhnika med mlade vrhniške Orle. Že danes se raduje moje srce, ko mislim na zopetni vstop v mlado četo hrabre armade za vero in blagor človeške družbe.

Naj pomnijo vsi naši svobodomiselni nasprotniki, da živimo in krepko držimo križ v svoji desnici, tudi v najnevarnejšem kraju, v vojašnicah.

(Op. ur. Hvala Ti, brat zrakoplovec! Tvoje pismo je po vsebini in obliki tako lepo, da boš dobro storil, če še večkrat kaj napišeš za Mladost. Drugi pa se opogumite ob tem vzgledu in tudi sami poskusite pisati, kar Vam je na srcu, ker mnogo je zakopanih talentov v naših vrstah!)

Zakaj smo se odločili za Orla.

(Govoril br. Ivan Flajs o priliki desetletnice telovadnega odseka Orel v Št. Janžu na Dolenjskem.)

»Stari rod hira, gine; bodočnost je mladine,« tako je zapel naš pesnik. Resnične, a tudi resne so te besede! Kakoršna je mladina, tak bo tudi bodoči rod.

Dve sili hočeta zavladati svetu; na eni strani krščanstvo, na drugi strani pa brezverstvo, sovraštvo do Kristusa in Cerkve. Ali je kaj čudnega, ako hočeta obe sili imeti mladino zase, mladino, katere je bodočnost? Ali je kaj čudnega, ako jo hočeta

obe pridobiti drugod, kakor tudi pri nas, v Jugoslaviji? Pri nas imamo dve izraziti mladinski organizaciji: orlovsko in sokolsko.

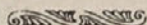
Mi smo se že pred desetimi leti odločili za Orla. Zakaj? Zato, ker je Orel organizacija katoliške mladine.

Kaj pa zahteva Orel od nas? Samo eno in to je: zvestobo Bogu. Pa bo rekel ta ali

oni: »To je pa malo.« Zares je malo na prvi pogled, a vendar je v tem zapopadeno vse, kar stori človeka srečnega na tem in na onem svetu. Kdor je zvest Bogu — ljubi katoliško Cerkev in jo tudi uboga. In Cerkev, ki ohranja nauke našega Zveličarja nepokvarjene, nas uči ljubezni do Boga in do bližnjega. Uči nas in zahteva od nas življenje po božjih zapovedih in pove nam, da bo treba enkrat dati strog odgovor pred vsevednim Sodnikom od vsega našega dejanja in nehanja. In ako se Orel, Orlica,

tega zavedata, ali ne bosta poštena, ali ne bo vse njuno življenje neomadeževano, ali ne botak mladenič, tako dekcle, svojim staršem v veselje in tolažbo? Ali nima narod v takih mladeničih in takih dekletih najmočnejše zagotovilo svojega obstoja?

Mi se tega zavedamo, zato pa smo in ostanemo Orli.

Naše dolžnosti.

(Ob ustanovitvi Orla na Brdu pri Lukovici 17. julija 1921. Prednašal zlagatelj.)

Grehu sovrašтво, čednost gojimo,
z vzornim življenjem svetimo v mrak,
zmotam peklenskim srce zaprimo.
Mi se za naše svetinje borimo,
slednji med nami naj cel bo junak.

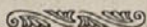
Vztrajno junaštvo pelje do cilja,
k zmagi nas vodi moč in pogum.
V slogi zdrobimo spone nasilja;
vera krepilnih nam žarkov pošilja
ter razsvetljuje v temoti razum.

Bratje, Orel razpel je peroti,
četa junakov stopa na plan.
Temne ostajajo zemeljske poti,
Orli se dvigajo k večni Lepoti;
boljše bodočnosti dela se dan.

V zornem poletju naše mladosti
vera nam bodi solnčni sijaj,
naše bogastvo — dušne kreposti.
Sekajmo trnje človeških slabosti,
s križem dosežemo zmago in raj.

Bratje, važna naloga nas čaka:
v boj za načela kliče dolžnost.
Mlada se kri nam po žilah pretaka,
v sili pokaže se hrabrost junaka;
nestanovitnost pa znači — slabost.

Limbarski.

Naraščaj.

»Mladost« in naraščaj.

»Mladost« ni glasilo naraščaja. Saj imajo naši mali svoj list, po katerem prav pridno segajo. Vendar je bil narejen sklep, naj bi tudi »Mladost« pisala kaj več o naraščaju.

Prav je tako. Naraščaja ne gojimo zgolj zavoljo naraščaja, temveč pred vsem zavoljo nas samih. Odkod naj naši odseki in krožki dobijo novega članstva, če ne iz naraščajskih vrst? Zato naj nihče ne misli, da je skrb za naraščaj samo stvar vadtelja, oziroma širšega naraščajskega vodstva — ne, naraščaj mora brigati vsakega člana, vsakega Orla, vsako Orlico. Vsak je dolžan po svojih močeh skrbeti za naraščaj in se mora poučiti o načinu, kako orlovstvo svoj naraščaj vzgaja.

Od tod pomen naraščajske rubrike v »Mladosti«. Ta rubrika torej ni namenjena naraščaju, da bi jo prebiral, temuč članom in članicam, seveda pred vsem tistim, ki so sami v naraščajskem vodstvu.

Odseki in naraščaj.

Splošna tožba je, da odseki premalo umevajo važnost naraščaja. Temu primer-no seveda s svojim naraščajem tudi ravnajo. Otročad naj le prihaja v telovadnico, le naj se zbira pod orlovsko zastavo — pri javnih nastopih naraščaj zelo prav pride, ker se lahko sestavi bolj mnogovrsten program...

Pri mnogih odsekih vidijo v tem poglavitni namen naraščaja. Tako mislijo, tako delajo, za pravo, sistematično orlovsko vzgojo naraščaja pa se malo menijo.

Zelo pogrešena taktika! Vsem odsekom bodi toplo priporočeno in prav odločno povedano: Naraščaju posvečajte vso skrb in ga negujte z največjo ljubeznijo!

Podzveza in naraščaj.

Orlovska Podzveza v Ljubljani se globoko zaveda, da je naraščajsko vprašanje eno najnujnejših pri njenem bodočem delu. V njenem okrilju se je po zadnjem občnem zboru na novo poživil poseben odsek, ki bo zveznemu odboru pomagal urejevati naraščajsko vzgojo in jo spraviti kolikor mogoče v pravi tir.

Ta odsek je takoj spočetka pokazal dosti resnične vneme za svojo nalogo in je

Najvažnejša reč glede naraščaja.

Po mislih vseh, ki poznajo razmere, je najvažnejše za enkrat to, da si povsod ustanovite višji ali izvenšolski naraščaj. Dečki ob šolskem izstopu so najbolj potrebni, da jih najde zanesljiva roka in jih vzame pod svoje varstvo. Isto velja o deklicah.

Poslovník govori o tem naraščaju in ga določuje. Bolj natančno je O. P. pozneje sklepala o tem predmetu in objavila svoje sklepe (v 4. številki Odborn.). Obvezni so za vse odseke.

Višji naraščaj (dečki od približno 13. do 16. leta) na bi gojil vsak odsek. Težko je reči, kateri naraščaj je najbolj potreben.

I. gorenjski orlovski tabor v Kranju 13. julija 1921:

Po povzdígovanju.

v svojih sejah že prav na globoko pretresal naraščajsko vprašanje. Zamislil je lepe načrte, ki jih bo skušal v najkrajšem času izvesti. Seveda nimate zunaj še ničesar od tega odseka, a njegova resna skrb bo, da ne ostane zgolj pri nagibanjih, temuč boste kmalu tudi okrog po odsekih začutili njegovo eksistenco.

Obračajte se nanj z vprašanji in navsveti (O. P. naraščajski odsek, Ljublj.), da se čimprej izvede tesen stik med njim in posameznimi odseki. Kolikor živahnejši bo ta stik, toliko uspešnejše bo delovanje.

Težko je marsikje gojiti obojega, ker ni potrebnih ljudi za vodstvo. Seveda moramo misliti tudi na vzgojo voditeljev!

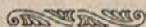
Najprej rečem to-le: Vsak odsek naj skrbi, da si ljudi za vodstvo pridobi ali vzgoji, če jih nima! Dalje. Po kmetih marsikje ljudskošolski naraščaj ni nujno potreben. Je pa tudi ravno na kmetih težje dobiti pripravnih ljudi za vodstvo. V takih krajih je gotovo bolj, mnogo bolj potreben višji naraščaj. O tem sploh ne vem, kje in zakaj bi ne bil potreben. Torej s tem naraščajem na plan!

Za mesta in trge pa velja beseda: To storiti, onega ne opustiti! Tu bo dostikrat prepozno začeti šele po izstopu iz šole; nasprotniki posegajo že v najnižji razred. Oni nas uče, sprejmimo ta nauk, čeprav sam na sebi ni najboljši.

V takih večjih krajih je navadno tudi več primerno izobraženih ljudi, ki so voljni prevzeti duševno in telesno vodstvo pri

enem ali drugem naraščaju. Zato je tudi navadno mogoče gojiti višji in nižji naraščaj.

Tako milim, bi se dalo vprašanje približno rešiti. Seveda bo praktično v vsakem slučaju treba posebej pomisliti, kako kaže. Vendar je v teh besedah izrečeno neko splošno načelo, po katerem naj se odseki ravnajo. B. A.

Stric Jaka.

Spisal Jeremija Gotthelf. Poslovenil N. Velikonja

Uvod.

Župnik Albert Bitzius v Lützelflühu v Emmentalu (Švica) je izdal o Božiču l. 1836. »Življenje Jeremije Gotthelfa«, spisano od njega samega. V knjigi opisuje življenje občinskega otroka ter ostro biča sebičnost posameznikov in slabo oskrbo občinskih ubožcev, rejenčkov in bolnikov. Z imenom svojega prvega junaka se je pisatelj podpisoval pozneje pod svoje spise, ki propovedujejo ljubezen do Boga in bližnjega.

Za njegovega časa je vladala v Bernu hudo liberalna vlada, dočim je bil sam že v pravem pomenu besede krščanski socialc, zahtevajoč, da vodi naše notranje življenje Kristus, za materijelni blagor pa mora skrbeti zdrava socialno politična zakonodaja. Najprej je liberalizem julijske revolucije pozdravljaj, meneč, da bo ves razvoj vendarle človeštvu v blagor, toda kmalu je uvidel sebičnost in politično nasilje strankarjev, ki so izločili njegov stan od vlade. V mestih so nosili veliki zvonec advokati, na deželi pa napolizobraženci, ki so ga pri njegovem delu za šolo in ubožce samo ovirali. Ker je bil slab govornik, je pograbil za pisateljsko pero.

In tudi v povesti o »Stricu Jaki« ostro črta sebičnost, brezsrčnost, obrekljivost in zavist napolizobraženih meščanov in pa pošteno grčavost kmečkih ljudi, ki nezavedno žive v krščanski ljubezni ter se ne dajo preslepiti od navideznega sijaja.

I.

Na zemljo je legal prijazen pomladanski večerni somrak. Delavci so veselo hiteli s polja domov k večerji. Otroci so brželi z lonci k znanim hlevom, da natočijo mleka takoj izpod krave ter obvarujejo skrbno gospodinjo pred izkušnjavo, da ne bi poizkušala ugotoviti, kakšno je mleko zmešano z vodo. S kraljevskim glasom je

klical petelin svoje ženice k počitku in s strahom v srcu je stopicala za njim njegova najdražja sultanica, boječ se, da zasede katera druga mesto na gospodovi desnici.

Ob potoku je prišel star majhen možiček, z belo bombažasto kapo na glavi in s takozvanim polom¹ čez ramo, na nogah kratke hlače brez zaponk, suknjič in hlače iz polplatna. Polagoma je korakal proti veliki hiši, na kateri je visela deska. Na deski so se še videli medli obrisi medveda. Postavil je pól za vrata, odprl druga črno pobarvana, vstopil voščec: »Dober večer vsem skupaj!« v veliko izbo ter sedel molče v kot za pečjo.

V izbi je bil že gost mrak in pogovor zelo glasan, a krčmarica je takoj zapazila novega gosta in se obrnila do njega s prav posebno skrbnostjo.

»Dober večer, o, dober večer, stric Jaka. Zelo redek gost ste pri nas, s čem naj postrežem!« je vzkljknila gospodinja, stopicala k njemu, si obrisala roko ob predpasnik in mu jo ponudila.

»Dober večer, Ana Barbara!« je dejal starec, »prinesi polič, toda dobrega in ne zmešanega; brozge ne morem, in če že mora biti krščen, ga rajši sam!«

»Bog obvaruj, stric, kakšno nezaupanje! Ali mislite, da imamo kaj takega v kleti? In četudi bi imeli — kajti čestokrat človek nasede onegavcem, vinskim prekupcem — da bi ga Vam natočili?!«

»Ne, ne, botra, ne dobesedno, pa saj veš: tako lahko se kdo zmoti, posebno krčmarica zvečer; pa curlja iz napačnega sode!« je odvrnil možiček.

»Vi ste zmerom isti!« je odvrnila krčmarica. »Že tolikokrat sem dejala: ni ga nad stricem Jako iz Doline, ta se zmerom šali in norčuje. Na um mu pridejo stvari,

¹ Pól póla = lopatica za planje vode. (Šmartno pri Litiji.)

na katere nihče drugi ne misli. Da se ne boste bali zmote, bom takoj prižgala luč.«

Pogovor v izbi je postal med tem še glasnejši. Ko je krčmarica odšla, je starec posluhnil pozorno in kmalu razumel, zakaj gre.

Mlad mesar iz mesta se je prepiral z gručo kmetov. Mesar se je obnašal ošabno in po mestno bahato. Imel je dobro mero pod kapo. Bil je že ravno toliko v rožcah, da so smatrali kmetje za primerno in ugodno potegniti ga na čudovit način. In to so v svoji prirojeni hladnokrvnosti izborno znali. Kogar vzamejo na muho, ga z ugovori, hvalo in grajo razgrejejo in pripravijo, da stavi ali pa zmerja in robanti;

Tako se je začelo. Pogovor je vedno bolj rastle, dokler se ni mesar spozabil in pobahal, da ima več denarja pri sebi, kakor ga imajo vsi skupaj doma, če poberejo še vse šparovce otrok in babnic povrhu.

Morda misli, so mu odvrnili, da imajo šparovce kakor gospodje, ki jih vsak dan sproti izpraznijo kakor ženske kurja gnezda.

Jezen je mesar ponudil stavo za dve vedri vina, češ da ima pri sebi več denarja, kot ga znesejo v eni uri skupaj.

Hladnokrvno so se norčevali, da najbrž misli, da se spleča seči v žep za dve vedri, kaj šele doma brskati! To je kvečjemu za cerkvene miši.

I. gorenjski orlovski tabor v Kranju 13. julija 1921:

Članske proste vaje.

vedno je toliko pijače, da sam ne ve, koliko, ko pride račun. Mesarja so zapletli v prepir radi bogastva. Eden kmetov je dejal, da ima sicer debelo živino, a je ne proda mestnemu odiraču; ti imajo sicer denar, toda samo, da se gredo gospoda, plačajo pa ne kmetu. Ako jih človek vidi na deželi, bi mislil, da so Angleži, če jih pa poiščeš v mestu, vidiš, da so ubogi in goli kakor cerkvene miši.

Mesar je nasedel in zmerjal kmete, da šestokrat pri vsej svoji ošabnosti nimajo šestih beličev v hiši za sol, zato pa tudi ni več najti debelega živinčeta. In če bi moral kdo plačati tri groše, bi zaman letal po celi vasi.

Mesar je menil, da se umikajo in je še bolj pritiskal, dvignil stavo na šest veder najboljšega.

»Na,« je dejal eden, »bila bi pač sramota zanje, če bi se vsi postavili proti takemu mesarčku; če izgubi, se bo hvalil, koliko kmetov se je zbralo, da ga je odtehtalo. Stavim, da ima stari za pečjo več denarja v žepu kakor mesar.«

»To je prav,« so pritrdili drugi.

Mesar je to smatral spet za nov umik; razjezil se je, začel čvekati o cunjarjih in razcapancih, ki ga ne bodo imeli za Lipe-ta. Kaj naj počne s starim beravsom. Naj se ne razburja, so mu odgovorili. Njim je

stvar resna, toda sam, se zdi, se ne upa meriti s starim beravsom.

Ga jim že pokaže, je zarohnel mesar in vrgel šest goldinarjev na mizo; naj še sami toliko, če imajo seveda. Krčmarica bo shranila denar; kdor dobi, se mu denar vrne, drugo se obrne za vino. Obotavlja se, prigovarjajoč, da je še zmerom čas za denar, ko se stava odloči, šest goldinarjev da imajo še zmerom, so počasi položili denar na mizo, ko jih je mesar nahrulil, zagrabil za palico in požvižgal svojemu psu.

Krčmarica, ki naj bi prevzela denar, je menila, da bi najrajše ne imela ničesar s tem opraviti, toda mesar je rjovel: »ali hočeš ali nočeš!« In pobrala je denar in dejala:

»Če že hočete!«

Mesarju se je obličje razjasnilo v zmagovalnem sijaju, stopivši k mizi starčevi je zaklical:

»Le glej zdaj, stara mezlanka ti, spihaj svoje krajcarje iz smeti in pokaži, koliko imaš!«

Starec ni med preprirom črhnil besede, toda ogovorjen je menil, da njega ni nihče vprašal, ali hoče ali ne, in prisiliti ga ne more nihče, da pokaže svoj mošnjček.

Ker je mesar pograbil palico in požvižgal psu, se je omehčal, češ, da mu je koncem konca vseeno, če bo lahko zraven pil, ne da bi plačal. Toda mesar mora pokazati prej, koliko ima. Ta se ni obotavljal, odpel je pas, stresel iz njega tolarje, da so leteli po vsej izbi; seštel so in naštel 150 goldinarjev.

»No, stari mečkavec, pokaži, kaj imaš!« je dejal mesar ter se zmagoslavno postavil predenj. Za mesarjem so staknili glave kmetje in vlekli iz pip, da je samim zmanjkovalo sape.

Starec je segel pod telovnik in potegnil majhen zvit svinjski mehur, ga odvil in dejal, ker se je mesar smejal in se zmagoslavno norčeval iz malega mehurja, da bi bilo njemu vsekakor ljubše, če bi ga bili pustili na miru. Če pa hoče, naj ima, toda kdor izgubi, naj mu ne oponaša in mesarju tudi ne bo škodilo, ko bo videl, da so tudi drugod ljudje, ne samo v mestu. Dočim je to govoril, je odprl mehur na dlan, da se je zablestelo. Sami luidorji, navadni in dvojni zlatniki, najmanj 60.

Svoje dni je imel v bernskem kantonu kmet-orač na njivi, ali ko je s potom šel na travnike ob jarkih, v svinjskem mehurju najmanj svojih sto tolarjev, in kakor pravi ustno izročilo, na velikih posestvih

dedičem niso denarja šteli, temuč odmerjali na mernike.

Naš dogodek se ni pripetil v takih časih, toda stric Jaka jim je še pripadal in so ga prav v tem poznali. Mesar pa v svoji mladostni mestni bahavosti, ki je nepopisno omejena in vsak dan v sramoto in zasmeš vsej izobrazbi, še bolj omejena postaja, ni o takem bogastvu ničesar slutil, dasi je mnogo zahajal na deželo. Pač ni imel oči za vse, temveč samo za hiše, »kjer se dobro vince toči«.

Mesar se je strašno razjaril, kajti oči so se mu odprle in spoznal je past. Začel se je jezno ščeperiti, zmerjati z lumpi in potepuhi, in Bog ve, kako daleč bi se bil še zaletel, ako bi mu ne bil starec pametno prigovarjal, ter krčmar in krčmarica ne stala na levi in desni kakor dva pitana slona, med katerima mirijo in vežejo tretjega še vsega divjega. Pomiril se je in izpil par kozarcev vina, zapravljenega na stavi; toda toliko pušćie je letelo prikrito in odkrito nanj, da ni zdržal; deloma je planil, deloma omahnil iz izbe.

Kmetje so se smejali radi posrečene zvižaje ter slastno srkali pridobljeno vino. Stric Jaka, ki so ga kmetje zvali za cerkvenega ključarja, je moral prisesti in pustiti svoj polič. Krčmarica ga je vzela in obljubila, da ga shrani za prihodnjic. Ko je ključar izpil svoje običajno število kozarcev, se je, neglede na vse prigovarjanje, dvignil k odhodu.

Bil je navajen, kakor redko kdo, da je varoval svojo mero pri vsem, pri jedi in pijači. In pri tem se počuti dobro; če bi pa nekaj toril, kar mu škodi, bi bil neumen, je menil starec v svoji stari in radi tega preizkušeni modrosti.

II.

Ko je stric Jaka segel po svoji lopati za hišne duri ter se hotel posloviti od krčmarice, ki mu je svetila, mu je ona potisnila v roko mal zavitek.

»Tukaj, boter, imam par flancatov (krčmarica je slovela po tem pecivu), če jih kaj marate. Rahli so, in kdor ne more več grizti, jih ima pri kozarčku dobrega vinčka rajši od kruha. Če je kruhek še tako bel, je še zmerom trši.«

»O, hvala prelepa, botra,« je dejal starec, »na to pač nisem mislil. Kaj pa ve ljajo?«

»Kaj pa mislite, stric,« je dejala krčmarica. »Če bi kaj hotela zanje, bi jih ne bila smela ponuditi. To je samo tako, za

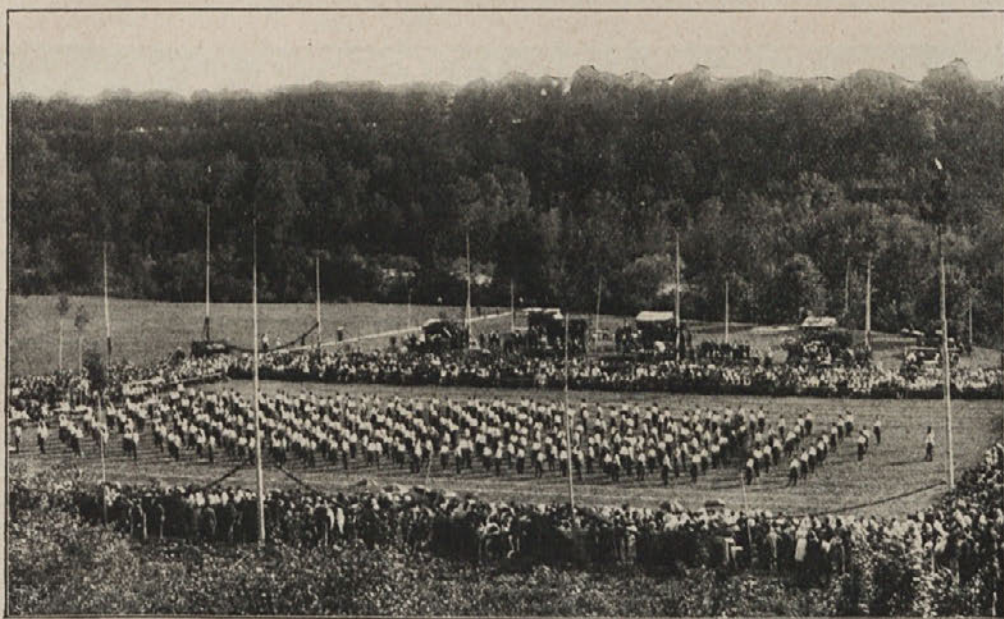
spoznanje, da človek pokaže dobro voljo, kakor pravijo.«

»Saj vem, botra, kako misliš, a le ni bilo treba škodovati se. Če pa kmalu prideš, da ti povrnem, bom pa spraval in se ti zelo zelo zahvalil. Lahko noč Bog daj, Ana Barbara!«

»Kaj sem še hotela reči, boter. Glavarju iz Waschliwyla, onemu, ki je še tako od daleč v sorodstvu ali pravzaprav tako zelo od daleč, da se ne more človek niti domisliti, kako daleč, temu nič ne zaupajte. Vozi se kakor gospod, pa je capin. Živ krst ne ve, kako je potreben denarja; če pa od daleč zagleda krajcar, plane za njim kakor sestradan pes za kosčkom mesa.«

čast za rodbino, četudi je poleg tega capin.«

»Oh, ne, stric, oh ne, tega ne, temu ne pomagajte! Vsak krajcar, ki mu ga stisnete, bi bil greh! Pa jaz vam ne bi hotela kaj zapovedovati, se razume samo ob sebi, seveda, toda capin je capin, če ga imenuješ za svetovalca ali ne. In čim višje pride takle onegav, tem večja je sramota za rodbino, in čim več denarja ima, tem samopašnejši je. Se razume samoobsebi, da je pri tem Vaša glava Vaš svet, boter, seveda. Oh, česa sem se še spomnila! V omari imam še kosček pastete tiste prav posebne pastete; gospodje s sodnije niso mogli večraj držati nog pri miru pod mizo, ko so jo

I. gorenjski orlovski tabor v Kranju 13. julija 1921:
Članj in članice med govorom.

»Česa mi ne poveš, botra,« je odvrnil stric Jaka. »Še pretekli teden je bil pri meni, pa se ni mogel prehvaliti, v kakšni gloriiji je on in njegova družina. Da postane državni svetovalca, mu ne manjka mnogo, in tudi njegovemu bratu ne; da sta si pa tudi prizadevala in nastavljal zanjke. Njima sicer ni mnogo na tem, pravi, toda zaradi družine, v kateri še ni bilo svetovalca, kajšele dva. Vsekakor je to čast, povrh tega je družina velika, pravi, in mogoče se bi kaj moglo kateremu pomagati. Pa sem si mislil sam pri sebi, če je tako, je pač moja prva dolžnost, da malo pripomrem, svetovalca je pač le svetovalca in

jedli. Ta je prav posebno rahla, testo z meskom, kar stopi se na jeziku. Te Vam prinesem.«

»Nikar, botra,« je odvrnil stari, »še tako si se vse preveč oškodovala z menoj.«

Še preden je izgovoril, je vlovila krčmarica njegov zavitek, se takoj vrnila z ostankom pastete ter mu ga spet obesila na roko, rekoč:

»Nobenemu človeku ne rečem nič žalega in v Vaše stvari bi se ne mešala rada, Bog varuj! Toda v grobu bi se obrnila, če bi slišala, da glavar iz Waschliwyla šele prav lumpari z denarjem strica Jaka, pa je še svetovalca povrh. Jaz mislim, da bi,

Bog mi odpusti grehe, prišla in mu lepe noči zavila vrat!«

»Tega pač ne bo treba, botra,« je dejal stric Jaka, »in radi onega iz Waschliwyla nikar ne skrbi. Saj se ne more nič vedeti ne reči, kaj kdo postane in kaj kdo dobi, to je v božjih rokah, človek ne more nič spremeniti. Toda zdaj, botra, iti moram; doma ne bodo vedeli, kje sem ostal. Bog plačaj, botra, kar mi dobrega storiš; jaz mislim, da ni človeka, ki bi tako mislil name kakor ti. Pa pridi kmalu, da se povrne. Lahko noč!«

»Le pridite srečno domov, stric Jaka, in kmalu k nam spet. Pazite, tam stoji voz sredi poti, kako je pač temno, ali naj Vas hlapec spremi?« je govorila krčmarica ter stopicala, držeč svečo visoko v zraku, za

stricem, dokler ga je bilo kaj videti in slišati.

Vrnivša se, je gornjala pred sabo: »To je čuden svetnik. Pri njem ne veš nikoli, pri čem si. Vražje žilav dedec! Z našimi kostmi bo še orehe klatil z veje. Toda s skopuhj (in hujšega stiskača ni pod božjim solncem) je z vsemi tako, da ne morejo umreti. Tri dni po sodnjem dnevu jih bo treba še s kladivom pobiti. Kakšna neumnica sem pravzaprav, da mu toliko obesim. Kako je dejal: Kaj kdo postane in kaj kdo dobi, je v božjih rokah? Ti lisjak stari! Človek lovi ribo z ocvirkom, pa te udari šiba po dolgem nosu! To bi bil vrag! Pač bi mi pokazal moj mož pot okoli vogla.« (Dalje.)

Občni zbor Orliške zveze.

V Rokodelskem domu v Ljubljani je dne 29. decembra 1921 od 2 do pol 5. ure zborovalo 99 Orlic, ki so zastopale 89 krožkov.

Občni zbor je otvorila predsednica O. Z. s. Cilka Krekova z nagovorom, da naj imajo Orlice le koristi organizacije, ne pa posameznih, četudi za služnih oseb pred očmi.

Po čitanju in odobrenju zapisnika zadnjega občnega zbora (v Mariboru v avg. 1920), so poročale odbornice o delu v zadnjem poslovnem letu. Tajnica s. Vidrova je poročala, da je predsedstvo O. Z. (navadno skupaj z vaditeljskim zborom) imelo 26 sej, poslalo 10 okrožnic in 150 dopisov. Ustanovilo se je 11 novih krožkov. Stanje je danes: 89 krožkov z 2003 članicami. Dohodkov je imela O. Z. 31.547 kron, izdatkov pa 19.793 kron. Preglednice so izjavile, da je odbor redno posloval in občni zbor je izrekel absolutorij. S. načelnica Fani Černičeva je poročala, da je O. Z. izvedla 9 telovadskih tečajev (5 v Ljubljani, 2 v Mariboru, po 1 v Zagrebu, Ljutomeru in v Brežicah) ter 42 revizij.

S. Žirovnikova je predlagala potrebna dopolnila in izpremembe Poslovnika, ki je zelo sličen Poslovníku J. Orlovske Zveze. Gojenke Orlic bodo od 6.—14. leta, po 14. letu pa članice. Orlice bodo obhajale s prejemom sv. zakramentov tri praznike: Brezmadežno Spočetje D. M. (8. dec.) Marij. Oznanenje (25. marec) in praznik bl. Device Orleanske Jeane d'Arc (30. maj ozir. zadnjo nedeljo v maju). Procesij in pogrebov se bodo udeleževale v sporazumu z zastopniki cerkve. Stroške revizij poravnava krožek. Članarine plačujejo članice po 2 kroni mesečno. Kroj ostane še dosedanj. Navodila glede udeležbe Orlic na taboru v Brnu slede pozneje.

V novi odbor so bile izvoljene ss.: Žirovnik Minka, Vidrova Milka, dr. Pivec Melita, dr. Puntarjeva, dr. Meglerjeva Meta, Zupančičeva Slavka, Bercieri-Požnel, Bajec, Srebot, v vaditeljski zbor pa ss.: Papov Greta, Sušnik Marinka, Obersnu Petra, Komatar Štefka, Rudman, Dežman, Janša, Svetlin, Levec.

Z zahvalo staremu odboru, zlasti ss. predsednici, podpredsednici in načelnici, ter z izjavo za-

hvale prevzviš. g. knezoškofo dr. A. B. Jegliču za veliko moralno podporo v boju za obstoj in razmah orliške organizacije, se je občni zbor zaključil. Potek zborovanja obeta nov napredek!

V 1. seji se je dne 6. jan. novi odbor konstituiral tako: preds. Žirovnik Minka, tajnica Vider Milka, podpreds. dr. Pivec Melita, blagajn. Bercieri-Požnel Pepi, tajn. namestnica Srebot Mici, blag. nam. dr. Puntarjeva, odbornici: Zupančič Slavka, dr. Meglerjeva Meta; načelnica Greta Papov, podnač. Minka Sušnik.

Sestram: predsednici, podpredsednici in načelnici prejšnjega odbora je sklenil poslati novi odbor zahvalno pismo za njihovo požrtvovalno delovanje.

Vojno ministrstvo ni proti Orlom. (Slovenec, 5. jan. 1922.) Nekaj časa sem se opaža, da gotovi oficirski krogi — ne vsi — preganjajo vojake-Orle, mesto da bi bili veseli, da imajo še kaj poštenih fantov. Ker se zadnji čas te vesti množe, je interveniral v ponedeljek, 2. t. m. predsednik Jugoslovanskega kluba dr. An'on Korošec pri vojnem ministru Zečeviću med drugim tudi v tej zadevi. Vojni minister mu je zagotovil, da vojno ministrstvo nikdar ni izdalo kakega odloka, ki bi bil naperjen zoper orlovstvo in Orle. Če bi se kje godile vojakom-Orlom krivice, naj enostavno nastopijo pot pritožbe. Vojna uprava se zaveda, kako velikega pomena za armado in državo je orlovstvo.

Jugoslovanski olimpijski odbor (J. O. O.), najvišja naša sportna organizacija, je 10. oktobra 1921 izvolil za predsednika dr. Fr. Bučarja. V mednarodnem olimpijskem odboru zastopa Jugoslavijo poleg dr. Bučarja še podpolk. Djukić. Prihodnja (VIII.) olimpijada bo l. 1924. v Parizu, l. 1928. v Amsterdamu.

Zbor delegatov alzaške A. G. R. je zboroval 4. dec. 1921. v Mühlhausenu. Obiskal ga je tudi zastopnik vojaštva in škof, ki je izrazil »kot Francoz, katolik in škof željo, da se širi zmisel za telesno vzgojo«. Poudarjali so zlasti potrebo duševne prenovitve in organizacije telesne vzgoje za ženski spol. Na podlagi referata župnika Brunnerja in škofovih nasvetov so sklenili: Osnuje naj se takoj ženska telovadna organizacija, ki bodi od

moške neodvisna in naj goji tako telovadbo, kakršna odgovarja katoliškimi idealom o ženi in moralnim zahtevam. Žene naj ne nastopajo skupaj z moškimi pri javnih tekmah in telovadbah. V vaditeljski zbor A. G. R. se privzemo 3 dame, ki bodo organizirale v dekliških društvi telovadne krožke in vodstvo zanje. Ko bo nova zveza dosti razvita, se bo osamosvojila tudi glede vodstva.

Prvi jugoslovanski vsesokolski zlet je napovedalo Starešinstvo Jugosl. Sokol. Saveza za dneve 11. (petek) do 15. avgusta 1922 v Ljubljani. Spored 11. avg.: tekma članic in mednarodna tekma; 12. avg.: tekma članov, mednarodna tekma in prihod Čehov (menda do 3000 i. s. do 1000 telovadcev in 600 telovadk); 13. avg. (nedelja): dop. izkušnja, popoldne javna telovadba; 14. avg.: nastop naraščaja (Ljubljana in okolica) ter vojaštva; 15. avg.: dop. obhod in javna telovadba, zatem izleti.

Telovadišče bo za glavnim kolodvorom; obsega 60.000 m². Zletni stroški so proračunjeni na 20 milj. kron. Na čelu pripravljalnega odbora sta starešina in načelnik Saveza dr. Ravnihar in dr. Murnik; pisarna je v Narodnem domu. Člani tekmujejo v nižjem, srednjem in višjem oddelku in v mednarodni tekmi. Od 1. marca 1921 izhaja »Vestnik« tehničnega odbora, od 24. okt. 1921 pa »Sletski Vijesnik«.

Delo članov, članic in podpornikov J. S. S. (okrog 45.000 z naraščanjem vred), milijonske podpore bogatih prijateljev Sokola, sodelovanje vojaštva in vsestranska pomoč vlade bo gotovo organiziralo veličasten nastop tisočev telovadcev in pa desetisočev gledalcev. V kolikor bo ta nastop pospeševal zmisel za telesno vzgojo in za narodno ujedinjenje ter seznanil bratske in tuje narode z našo domovino, ga moremo tudi mi, ki stremimo za istim ciljem — dasi je za nas le delen cilj — pozdravljati.

Ker pa nas loči nepremostljiva razlika v največjem, verskem vprašanju in Sokol naši Zvezi — neglede na nje koristno in uspešno delo za telesno in narodno vzgojo zlasti med najbolj potrebnimi sloji ljudstva — slejkoprej na vse načine nasprotuje, se seveda ne moremo za ta izlet navduševati. Vendar ne bi bilo prav, če bi mu nasprotovali. Kakor mi želimo, da naših prireditev nihče ne ovira in ne moti, tako moramo tudi sami — posebej še iz ozira na tuje goste — upoštevati upravičeno željo naših protivnikov. S tem pa nikakor ne nehamo povdarjati našega načela in tudi nič manj ne nehamo izpovedovati, da temelji sokolstvo na usodnih zmotah glede versko-moralne vzgoje. Če pa malo- ali brezverske ljudi disciplina sokolske vzgoje kroti in brzda v nekih mejah naravne moralnosti, nam mora biti to le všeč; obžalovati pa moramo, da tudi mnogo verne mladine pohaja v te vrste, kjer se odtujaše Cerkev in polagoma izgublja vero svojih očetov. Po našem naziranju vsa telesna in нравna sokolska vzgoja izdaleka ne odtehta škode, ki jo vsled izgube vere trpe duše, narod in država.

Zato mi in naši prijatelji ne bomo podpirali priprav za ta zlet, ki bo gotovo največji vseh dosedanjih telovadskih nastopov v naši deželi. Pač pa bomo delali in žrtvovali, da bomo mogli čim dostojneje biti zastopani v Brnu na II. slovanskem orlovskem taboru v dneh 13.—15. avgusta, za katerega pripravlja češkoslovaško orlovstvo (že čez 100.000 prostor 130.000 m² za 5000 telovadcev in 90.000 gledalcev. Za 1. 1923. pa se že snujejo nadaljše predpriprave I. jugoslovanskega orlovskega tabora v Ljubljani. Takrat bomo mi pokazali, kaj zmore kmetska in delavska mladina — brez milijonarjev in ministrov, brez komandiranih šolarjev in vojaštva.

Književnost.

Vadnik, orlovske knjižnice 3. zvezek (redovne in proste vaje), je izšel v drugi, izpopolnjeni izdaji na 88 straneh. I. izdaja je obsegala 104 strani, slike v obeh izdajah iste. Razlika je dvojna. II. izdaja marsikaj pove bolj na kratko kot I., vendar tako, da ničesar vsebinskega ne izpusti, marsikaj pa še bolj jasno pove in razdeli bolj pregledno. Dodatek obsega mesto prejšnjih 7, sedaj 11 odstavkov. Novi so: obnašanje pri verskih opravilih (sv. maši, procesijah in pogrebih), pri slavnostnih obhodih (načrt razvrstitve), pozdrav (član in četa v raznih položajih) ter odznaki orlovskih činovnikov na kroju. Vse izpremembe in dopolnila je narekovala praktična potreba, kakor jo je rodilo življenje v organizaciji in jih je sklenil v svojih sejah tekem leta vaditeljski zbor zveze.

Oblika Vadnika je ista, papir še boljši kakor pri I. izdaji. Prihodnja izdaja naj bi vsebovala tudi metodične migljaje za vaditelje pri posameznih poglavjih, zlasti glede poveljevanja, korakanja, osnovne stoje in takta, morda tudi glede osnovnih gibov in pa nekaj več redovnih vaj, kakršne so primerne za raznovrstne nastope in izpremene.

Vadnik v II. izdaji je v čast Orlu! Naj bi mu sledil kmalu Vadnik za orodno telovadbo (za vaje na orodju, z orodjem in lahkoatletične vaje), na katerega že predolgo čakamo! Ravnotako pogrešamo knjižice z osnovnimi podatki iz anatomije, fiziologije in higijene. Stane 6 Din. J. H.

Tečaj v Prekmurju. Brata Rupnik in Hafner J. sta vodila v Beltincih od 11. do 17. dec. tečaj za prekmurske dečke (fante). Povprečno se je tečaja udeleževalo 13 fantov, vseh tečajnikov je bilo 28. Predavanja (organizatorične in tehnične vsebine) so se vrstila s telovadbo in petjem, dnevno po 8 ur. Največ udeležencev je bilo iz Bogojine in iz Bratoncev, zastopani po so bili tudi: Beltinci, Krog in Žižki.

17. dec. so se tečajniki (deloma v kroju) udeležili sv. maše v spomin rojstnega dne Nj. V. Kralja Aleksandra, potem pa so nastopili s 17. točkami v Huberjevi »dvorani« pred povabljenimi gledalci (med njimi več učiteljev in šolarjev). Pesmi (»Mi smo Slovenci«, »Mi smo Orli« in »Dvignite Orlic«), deklamacije (Gregorčičeve: »Za dom med bojni grom«, »Kmetski hiši«, »Na bregu«, »Eno devo le...«), govori (3), skupine (2) in telovadba (članske in naraščajske proste ter redovne vaje) so se vršile v točnem redu, v veliko zadovoljnost gledalcev in v čast tečajnikom.

Po nastopu so temovali najboljši izmed tečajnikov (7). Najboljši so bili: Bojnc Jožef (Bogojina) 92,5 odst., Horvat Karel (Bratonce) 87,5 odstotkov, Horvat Martin (Bratonce) 85 odst. in Cesar Jožef (Bogojina) 80 odst. V dar so dobili razne orlovske tiskovine.

V nedeljo, 18. dec. se je vršila seja okrožja, ki je pripravila vse potrebno za okrožni občni

zbor. Sedež okrožja bo Bogojina, ker je tam najmočnejši in najbolj delaven odsek.

Za izboljšanje higijeničnih razmer, povzdigo fizičnih moči in odpravo raznih nezdravih razvad in ljudskih napak je razvoj orlovstva med Prekmurci velike važnosti; ničmanj pa seveda tudi za vzgojo narodne in državljanske zavednosti.

ORLOVSKA AKADEMIJA V KROPI.

26. decembra 1921.

Niti dve leti še ne obstoja Orel v Kropi, pa je podal na Štefandan krasen dokaz, da je tudi preprosti delavski sin, tudi kroparski kovač, sposoben za vsak napredek, če se mu ga omogoči. Tudi za vzgojno in izobraževalno moč orlovske organizacije je bil ta nastop najboljšje spričevalo.

V okusno okrašenem skladišču žebljarske zadruge, pred številnimi gledalci iz Kroke in okolice (zlasti iz Kamne gorice in Radovljice) je nastopil Orel in njegov naraščaj s 17 točkami skoro brez vsakega odmora. Lepo ubrano petje moškega zbora (pevski odsek »Kropa« katol. delavskega prosvetnega društva), ki je zapel »Kot ponosni orel« in »Večer«; čuvstveno izvajane skladbe (Orlovska himna, Pozdrav Gorenjski in Melodije za proste vaje), govori (predsednika odseka, tajnika in zastopnika O. Podzveze), deklamacije, telovadni nastopi članov in naraščajnikov (proste vaje, skupine, vaje na drogu, slike in pohodi) — vse to se je strnilo v lepo celoto, harmonično sestavljeno, dobro naučeno in zelo gladko, skoraj dovršeno prednašano.

Sviral je salonski orkester (5 članov) s spremljevanjem harmonija začuda dobro, dasi kmaj leto dni obstoja in ga sestavljajo sami delavci, mladi fantje, katere lika akademik Joža Gašperšič z izredno požrtvovalnostjo. Pevski zbor (20 glasov) je razodeval dobro šolo, dasi mu nedostaja dobrih tenoristov; pa že dorašča naraščaj, ki bo kmalu pomagal kroparskim pevcom do starega slovesa. Deklamirajo Kroparji že izdavnja izborna. To trdijo njihovi učitelji in duhovniki, pa tudi gostje, ki obiskujejo njihove prireditve. Tudi to pot so se izvršno odrezali, zlasti glede naglasa in geste, četudi njihova izreka obtežuje umevanje. Govori so bili kratki, jedrnat, vsebinsko bogati in jasni (predsednik Petrač, občinski odbornik, je opisal razvoj odseka, tajnik pa v agitatorični obliki orlovski program), pogumno, samozavestno prednašani (motilo pa je naslanjanje na stol).

Telovadni nastop je vzbujal začudenje. Tako mlad odsek more le po vztrajni, pridni vežbi pod večšim vodstvom kaj takega pokazati! Posebno lepa so izvajali nove članske vaje; kroparski Orel Solar, ki je ob sklepu tečaja v Ljubljani dosegel pri tekmi prvo mesto, je svoje brate dobro naučil! Na drogu niso delali ravno težkih vaj; a kar so pokazali, je razodevalo velik napredek v kratki dobi. Še dve leti tako vnetega dela — in kroparski Orli bodo dosegli najboljše odseke! Kdor jih je poznal pred leti in njih vidi danes, mora priznati, da orlovska organizacija doseže velike uspehe ne le v izobrazbi in vzgoji duha, ampak tudi telesa. Nekdaj zaradi telesne zaostalosti zasmehovani Kroparji bodo kmalu živ zgled in dokaz, koliko koristi pametna telesna vzgoja.

Das je cel spored bil vse hvale vreden, vendar zasluži posebej še nastop naraščaja, da ga omenimo.

Že mladi deklamator (Pesem naraščajnikov) je sprožil burno pohvalo. Divno je nastopil, um in pogum je žarel iz tega pedenj-Orla. Pri vajah so nastopili dovršeno. Pokazali so redko umevanje za taktino in shematično pravilnost gibov in drž. Disciplinirana okretnost, dober korak, harmonična stopitev kretenj z godbo, ognjevito izvajanje in samozavestni nastop — vse je očitovalo talentiranost dečkov in dobro šolo. Krasen bo novi rod Kroparjev, če bodo trajno uživali to vzgojo, ki jo jim daje ta čas Orel! Celo v aplavdiranju je bilo opaziti dobro šolo. Šest- do sedemletni drobiž je navadno prvi in vedno o pravem času začel ploskati in vpiti Živio in Bog živi!

Cel nastop je bil kulturno znamenje, častno za delavstvo in njegove voditelje, najbolj za akademika Gašperšiča, ki je vtisnil z neumornim delom doraščajoči mladini svoj pečat. Po prisrčni zabavi ob mizah, stopnjevani z orkestrom in pevskim zborom, je ob 9. uri zvečer končala ta skozinskoz posrečena akademija. Čast zavednim, kvilsku stremječim Kroparjem!

Zastopnik Orlovske Podzveze — er.

NAŠE SLIKE.

Naslovni sliki. Zopet nekaj nenavadnega! Najbrže bomo zopet zmajevali glave nad njima — ker je pač nekaj novega. Morda pa odkrijemo tekom leta vendar kaj lepega v teh monumentalnih potezah. 1. Nadpis (Mladost 1922) in slika sta enota, opisana z istobarvno enako močno črto iste ga stila. V najpreprostejših potezah nam kliče v spomin ta slika: solnce, svetlobo, orla, ki z mogočnim udarom kreljuti hiti k solncu, pod njim oblake in zemljo z njenimi malenkostmi. »Sove se skrivajo v nizke temine, k solncu, k svetlobi Orel hiti.« »Orel zre mirno v sinje višave, strele in gromi ga ne plaše!« »K božjemu Solncu dvignimo krila, večne ljubavi vabi nas žar.« — Ali ste se poglobili v umetnino? Ali boste še zabavljali? Ne! Hvalo smo dolžni g. prof. Gašparju Porenti, ki nam je podaril to in pa drugo sliko na prvi strani.

2. Iz pisanja »Mladosti« odseva orlovsko naziranje na svet. Vse stvari, odnose, vprašanja, dogodke smotri Orel v luči orlovskih načel. Orel se za vse zanima: kar je blizu in kar je daleč, kar na površju in kar v globini. Z dobrim se hoče okoristiti, slabo hoče zatreti. Vzvišen nad nizkoto vsega materializma, nemoten po strasteh egoistične nasladnosti, se pravi Orel kot svetla točka odraža od temne okolice. Tak Orel je duševno večno mlad; zato podpis: »Mladost«, nekoliko težko čitljiv zaradi črke L \angle Pod orlom se dviga, temo odganjajoč, solnčna obla. Orel pred njo je glasnik svetlobe, luči in vsega dobrega, lepega, resničnega, kar znači solnce. — Koliko globoke miselne vsebine v par preprostih črtah! Bratje in sestre, ali niso te slike lep, primeren okras »Mladosti«, orlovskega glasila?

3. Vsled primanjkljaja v preteklem letu nismo upali prinašati dragih slik. Ker upamo letos na večje število naročnikov in večje dohodke, smo se opogumili in prinašamo kar 4 slike v eni številki. 1. slika predstavlja zbiranje taborjanov k sv. maši na trgu v Kranju (3. jul. 1921, I. gorenjski orlovski tabor). 2. slika: Orli in Orlice sredi ljudstva (do 15.000) pri sv. maši; 3. proste vaje članov. 4. člani in članice poslušajo govor predsednika O. Z. br. Josipa Pirca (na Farovski loki ob izlivu Kokre v Savo).

Katoliške besede brez katoliških dejanj so hinavstvo.

Köln am Rhein. Kako smo več javili, ustanovili smo si Slaveni, koji prebivamo u Kölnu, svoj orlovski odsjek. Za predsjednika izabrali smo preč. g. Filipa Terčelja, za načelnika br. Franju Bojiča a za tajnika br. S. Orbana. To je eto dosada prvi orlovski odsjek u Njemačkoj.

Istina je, da čovjek u svojoj domovini često putu nezna pojmiti kako veliku vrijednost ima organizacija. Uvidamo, da bi bili u tudini veoma osamljeni, da nemamo našega odsjeka, u kojem se bar donekle osjećamo domači.

Naš je rad dosada u glavnom izobrazbeni. Tu među velikim njemačkim organizacijama imamo priliku, da praktično proučimo one misli ovih velikih organizacija, koje bi se dale sa uspjehom presaditi na naše izobrazbeno polje. Došli smo do zaključka, da u tjelovježbi i drugim priredbama nimalo ne zaostajemo za Nijemcima, dočim u socijalnoj i političkoj smo izobrazbi jako daleko od njih.

Ovaj nas je zaključak prunukao, pa smo si otvorili socijalnu školu pod vodstvom našeg ljubljenoj brata Filipa.

Svaku večer imamo sastanak, pri kojem sistematski i popularno pretresamo pitanja iz sociologije a osobito ona, koja se nanašaju na naša društva, nadalje pravo poučno raspravljamo o socijalnoj politici i narodnom gospodarstvu.

Sva ta polja, koja u sebi imaju toliko bogatstva, bila su nam do sada tuda.

Pred sastankom dobijemo u ruke listić sa kratkom razdiobom, da nam bude laglje predavanja opetovati i debatirati.

Prije svega nas veseli ona popularnost i razumljivost, s kojom nam naš br. predsjednik razlaže o predmetima.

Pri drugom sastanku nastupi jedan kao govornik a drugi pak kao protugovornik. Zašto su ti sastanci jako privlačivi i veoma poučni.

Poleg ovih sastanaka priređujemo svake nedjelje poučne izlete, gde se učimo upoznavati kulturne i socijalne naprave u Rheinlandu. Do sada smo pohodili starodavni Aachen, prijazni Bonn i Berg-Gladbach. Ujedno po mogućnosti pohađamo razne društvene priredbe u Kölnu.

Za sad još nemamo tjelovježbe, jer nemamo prilike.

O Nijemcima smo dobili posve druge nazore nego što smo ih imali u domovini.

Skoda, da živimo u ovakim teškim materijalnim prilikama i da ćemo na našu veliku žalost uslijed slabog zdravlja izgubiti našeg milog predsjednika. Nu unatoč toga nastaviti ćemo i dalje našu izobrazbu, da uzmožemo po povratku koristiti našim organizacijama.

Svim sestrama i braći šaljem pozdrave i želimo sretno i blagoslovljeno novo ljeto.

Jesenisko okrožje. Na obćnem zboru dne 9. oktobra 1921 je bil izvoljen sledeći odbor: predsednik br. Arnez Peter; podpreds. br. Raztresen Iv.; tajnik br. Pivk Iv.; blagajnik br. Zen Maks; blag. nam. br. Bijol Franc; preglednika br. Gabrovšek Fr. in Janša Viktor. V vaditeljski zbor okrožja so bili izvoljeni: br. Klinar Franc, načelnik; br. Klinar Janko, podnačelnik; vaditelji: br. Sranc Janko, Biček Franc, Langus Janko, Rozman Jože in Bregant Matevž.

Polensak pri Ptuju. Širša javnost še menda ni zvedela, da obstoji tudi pri nas Orel. Ker so nam naši nasprotniki vedno odrekli pravico do

obstoja orlovskega odseka v naši župniji, smo se začasno združili s sosednim odsekom v Šent Lenartu. Kakor pa vidimo, tudi našim verskim nasprotnikom izginjajo tla za njihov obstoj! In ne bo dolgo, ko bodo z začudenjem gledali, da se bo vkljub njihovemu rovarenju pri nas mogočno dvignil Orel in bo zbral pod svoje okrilje vse poštene mladeniče. Ne bojimo se nobenih žrtev, ker pripravljeni smo žrtvovati vse za našo lepo katoliško organizacijo.

Iz Starega trga pri Rakeku. Delujemo tiho, a vztrajno. Naši Orli prav pridno telovadijo, ravnotako Orlice; le žal, da dekliška telovadba večkrat izostane radi predstav, ki se sedaj v zimskem času večkrat vrše, a dekleta imajo redno telovadbo le ob nedeljah, ker zvečer iz oddaljenih vasi ne morejo hoditi. Komaj pol leta obstoja naš Orliški krožek, pa šteje že nad 50 članic. Zdaj se je presnovala še Dekliška zveza v Orliški krožek in tako upamo zbrati skupaj močno armado, ki se ne bo uslašila najhujših nasprotnikov, ki tudi pri nas delujejo s polno paro.

Dne 6. nov. smo imeli svoj prvi letni obćni zbor, kjer smo si izvolile odbor, od katerega upamo, da bo uspešno deloval. G. kaplan Črnugelj nam je v jedrnatih besedah orisal delo prave, zavedne Orlice. Sklenile smo, da se vrši vsak mesec enkrat dekliški sestanek s sličnim sporedom kot pri fantovskih večerih. Nastopati pa morajo tudi dekleta same, bodisi z govori ali deklamacijami, da se tako urijo v govorništvu. Dne 8. dec. smo imele skupno sv. obhajilo, popoldne pa smo v društveni dvorani vprizorile igro: »Izgubljeni raj«, delo našega rojaka g. Turšiča, ki je izvabilo obilo smeha. Igro smo na splošno željo ponovile še v nedeljo, 11. dec. z najboljšim uspehom. Krožkov pevski zbor, ki ga vodi g. kaplan Črnugelj, nam je zapel par lepih narodnih pesmic. Vsem, ki so nam pri tej priveditvi kakorkoli do vprizoritve pripomogli, bodi izrečena na tem mestu najlepša zahvala. Vam dekletom pa kličem: Le vztrajno naprej po začrtani poti!

Vrhnika. Po obćnem zboru 25. sept. 1921 se je v odseku začelo novo življenje. Prvi fantovski večer je bil 20. oktobra 1921; otvoril ga je brat podpreds. kaplan Brtoncelj. V svojem govoru je povdarjal glavna načela Orlov, velik pomen fantovskih večerov, kakršen mora biti Orel, kako udelejuje svoj program. Pri drugih fantovskih večerih so že nastopali fantje sami z deklamacijami in predavanji. To je velik uspeh; s tem se fantje sami urijo v govorništvu in kar je najbolj važno, da znajo debatirati. Obisk je dovoljen, opaža se pa vendar, da nekateri člani premalo upvažujejo velik pomen fantovskih večerov. Tudi v tehničnem oziru napredujemo in se temeljito pripravljamo za nastop v Brnu. Edino skrb imamo, kako si bomo toliko denarja prihranili. Sicer imamo neko zbirko, pa vendar bo to premalo.

8. dec. smo obhajali na prav slovesen način. Dopoldne ob 8. uri je bila sv. maša, ki jo je daroval g. Brtoncelj. V kratkem nagovoru je povdarjal pomen praznika, posebno za Orle. Med sv. mašo so vsi člani in članice ter obojni naraščaj prejeli sv. obhajilo. Lepo je bilo videti, ko so pokazali javno, kaj so in da se niso sramovali svojega verskega prepričanja.

Zvečer smo imeli prijateljski sestanek, združen z zabavo. Govoril je br. preds. Marolt Marjan. Ta dan smo proslavili na dostojen način uspeh

naših trobentařev v Črnomlju. Mnogobrojno občinstvo je prisostvovalo temu večeru; vsi so se pohvalno izražali o njem. Po oficijelnem delu se je razvila neprisiljena zabava. Pohvaliti moramo veliko požrtvovalnost nekaterih članov in članic, ki so se posebno trudili, da bi ta praznik izpadel kar najlepše. Kdor še ni pri Orlu, naj pride, takoj bo videl, da je tu bratstvo in nesebično delo doma.

Iz Višnje gore. To je pa tam, kjer imajo polža* — bo morda kdo rekel, in ti tudi sami prav po polževo lezejo. Pa ne boš, brate. Pridi in poglej poročilo zadnjega občnega zbora in videl boš: lepo vrsto fantovskih večerov, dekljskih sestankov, lepe orlovske praznike, skupno sv. obhajilo, izvežban zbor na koru, procesije o Veliki noči, Sv. Rešnjem Telesu. Videl si lahko vrste rdečih sraje in belo-modrih jopie, da je marsikateri nasprotnik vzdihnil na tihem: ne bo jih še oneč! Si pogledal po taborih in prireditvah: v Ljubljani, Črnomlju, Trebnjem, Laščah, Polici, Št. Vidu in drugod. Si si ogledal v poletju slavno akademijo, kjer so se vrstili iz vrst članov in članic lepi govori, deklamacije, petje itd. Videl si lahko vrste telovadcev in telovadkinj, kateri so ob zvokih domače orlovske godbe pokazali vso svojo spretnost, in več nas ne bi primerjal s polžem, ampak bi nehote rekel: »Višnjani, ti so pa tiči, kar je res, je pa res!« In če prideš v nedeljo popoldne k nam, stopi v Društveni dom. Tu boš našel življenje! Tam vežba načelnik svoje Orle, tu načelnica svoje sestriče, pa se oglasi pevski zbor ali zaigra godba in nehote pripomni radovedni gledalec: Pri Orlih je pa res lušno in ni jih malo!

Imamo požrtvovalnega g. kaplana, delavnega br. predsednika, načelnika, delavne člane, pridne s. Orlice, pa nam še kdo reci, da smo za nič! Pustite nas s polžem na miru, saj smo ga vendar že prodali. Ali res več ne veste kdaj? — Takrat, na taboru, Bog vas živi!

Cenjeni gospod urednik!

Skromnost je lepa čednost, kajne, in tudi mi se zavedamo tega. Da pa ne bodo bratje in sestre po domovini in tudi gospodje tam pri Zvezi mislili, da v Višnji gori morda dremljemo, sem napisala to poročilo.

Samo, da mi ga ne vržete v koš! Potem se mi gotovo tako zamerite, da bi ne imela več poguma poročati v »Mladost«.

Bog živi tudi Vas, g. urednik.

(Hvala za pozdrav in prijazno pisanje! Ampak, glede skromnosti si pa zapomnite, da sem moral plačati pismonoši 4 K kazni, ker ste v svoji skromnosti nalepili na pismo skromni kolek za 2 K mesto znamke, ki je lepše pobarvana. Če bi tudi drugi dopisniki tako skromno frankirali svoje dopise, v dveh mesecih »falirame«. — Ubogi urednik.)

Laško. Še nobenkoli mi nismo glasili v naši »Mladosti«, pa je red tudi na nas, da se oglasimo o našem delu in življenju. Ko se je porodila misel za ustanovitev Orla in Orlice v Laškem, je bilo treba silnega dela. V začetku smo imele velike težkoče od strani nasprotnikov, pa tudi od strani naših somišljenikov. Vendar se nam je posrečilo, da smo dobile prostore, za kar gre v prvi vrsti hvala g. nadžupniku-dekanu, ki nam je dal rade volje na razpolago dvorano v župnišču. Napravile smo si oder, nabavile smo si lasten, krasen zastor in še nekatere druge malenkosti. Nastopile smo v lanskem letu prvič javno 5. junija 1921 z malim

govorom ter igro »Dve materi«. Prireditev in govori s petjem je ob nabitosti polni dvorani izborna uspela. Dne 27. novembra 1921 smo vprizorile igro »Svoje glavna Minka« z nagovorom. Govoril je br. Ulaga Tomaž, osmošolec, ki je orisal pomen orlovstva. Udeležba je bila nad vse pričakovanje velika. Tudi telovadbo pridno gojimo ter smo lansko leto 1921 trikrat javno nastopile: v Radečah, Rimskih toplicah in pri sv. Križu tik Slatine. Dasi-ravno Sokoli pri nas še prednačijo tehnično in gmotno, se jih vendar ne bojimo, ker smo trdno prepričane o končni zmaji resnice in višjih vzorov kot so oni naših lahkoživec. Zato le pogumno k vztrajnemu delu, Bogu v čast in narodu v korist!

Ljubljana-Siška. Po občnem zboru, ki smo ga imeli 20. septembra, se je naš odsek dvignil iz lanske otrpnelosti in zaspanosti in se začel lepše razvijati. V odbor so bili izvoljeni skoro sami novi bratje, ki so prinesli v odsek novega življenja in stremljenja po napredku. Posebno vneto je posvetil odbor nabiranju podpornih članov, katerih število je zrastle od 2 na 30; največ podpornih članov je pridobil br. P. L., za kar naj mu bo tu izrečena najlepša zahvala. Na inicijativo brata predsednika se je osnoval pevski zbor, ki ki bi nastopil tudi že pri letošnji akademiji, katero smo nameravali prirediti v januarju, pa jo bomo morali za enkrat preložiti, ker našo telovadnico popravljajo. Pevski odsek vodi br. p. Ernest Jenko in bratje redno hodijo k vajam. Velik napredek je opaziti tudi pri naraščanju, ki šteje 30 dečkov; lani ob tem času je bil v razvalinah. K vojakom je odšel en brat, drugi pa odide v najkrajšem času. Sicer še vse vre in kipi, a ko se razmere ustalijo, upamo na boljši napredek orlovske misli pri nas.

Šmartin pri Kranju. Komaj je bil naš odsek dobro ustanovljen, že moramo pisati poročilo o smrti enega najbolj delavnih njegovih članov. Dne 23. dec. 1921 je namreč umrl br. Valentin Tepina, gospodar pri orl. odseku in tajnik izobr. društva. K ustanovitvi odseka v Šmartnem pri Kranju je pokojnik mnogo pripomogel; sploh je bil zelo vnet za vse kat. organizacije. Kot pletarski mojster je bil izvoljen za občnega odbornika. Redno in z veseljem se je udeleževal fantovskih večerov, telovadbe in sploh vsega odsekovskega in društvenega dela. Značilno na njem je bilo to, da je njegovo delo za kat. organizacijo izviralo iz globokega načelnega prepričanja in odločne verske zavesti, zato je bil tako požrtvovalen, vztrajen in neustrašen.

Pogreš je pričal, kako so pokojnika cenili vsi, ki so ga poznali. Dolga vrsta mož in fantov je šla za krsto, katero so nosili Orli. Pred krsto pa je korakalo 24 bratov v kroju in okrog 50 naraščajnikov. Bratje Orli so mu s tem skazali nekoliko hvaležnosti za njegov trud, plačilo pa mu bo dal On, čigar čast in slava je namena dela kat. organizacij.

Orlovski odsek na Brdu. O nas še niste nič čuli. Gre nam še dosti dobro, 50 nas je in dobro skupaj držimo. 17. julija smo si ustanovili naš odsek z okrožno telovadbo, kateri je prisostvovalo čez 2000 ljudi. Imeli smo jako lep moralni in gmoten uspeh. Od orodja imamo sedaj drog; bradjo si pa naredimo sami. Telovaditi pa nimamo kje, zato si sedaj pripravljamo dom, h katerega otvoritvi vabimo vse bralce Mladosti že sedaj.

Iz Šibenika pošiljajo mnogo mnogo bratskih pozdravov vsem bratom Orli-mornarji: Janko Levičnik, Albrecht Jože, Keržič Alojzij in Anton Potočnik.